

1

Menekşe Mahallesi'nin kurulmasına, dünyanın en küçük tren istasyonuna, Büfeci Rıza'nın defterlerine, mahallenin adını nereden aldığına ve Küçükçekmece Gölü'nün gülmesine dair...

Menekşe Mahallesi hepsi hepsi yirmi evden oluşan küçümen bir mahalledir. Hatta mahallecik. Bir yanı Küçükçekmece Gölü'ne, öbür yanı tren istasyonuna bakar.

Küçükçekmece Gölü uzaktan mor görünür. Yaklaştıkça kızarır bozarır. Biraz daha yanaşınca hafiften sararır, az biraz yeşerir. Ancak kıyısına indiğinizde ma-

vileşir. Böyle oyunbaz bir sudur. Denemesi bedava.

Tren istasyonu ise uzaktan görünmez. Yakından bile güçbela seçilebilir. Bu mikroskobik istasyon daha çok içinden görünür. Göz açıp kapayana kadar geçilir. Başlar ve biter. Belki de dünyanın en küçük tren istasyonudur. Varla yok arası bir şey. Menekşe Tren İstasyonu'nu sadece Menekşe Mahallesi'nde yaşayanlar önemser. Çoğu yolcu için, olmasa da olur bir duraktır.

Küçükçekmece Gölü, tıpkı insanlar gibi mevsimine göre giyinir. Yazları gölün üstü oynak bir aydınlık içindedir. Ufarak dalgacıklar kıyıda duran insanlara çapkın çapkın göz kırpar. Göl, gökyüzünün beyaza çalan maviliğinden alır rengini. Kışınsa, külrengi bulutlar yüzünden suyun yüzü kararır.

Bahar başlangıcında gülmesiyle ünlüdür Küçükçekmece Gölü. Onu ancak yeterince yaklaşırsanız duyabilirsiniz. Çevrede birileri, sizi göstererek kıs kıs gülüyor sanırsınız ilkin. Oysa karnını tuta tuta kıkırdayan göldür. Çünkü ilkbahar gelmiştir yeniden. Vara yoğa gülmek için önemli bir neden. İnanmak istemezsiniz, ama birkaç adım daha yaklaşınca, gölün gerçekten derin derin güldüğünden şüpheniz kalmaz. Bir taş alıp atarsanız, gülme sesi iyice belirginleşir. Soluk alıp vermeye benzer *yipyipyip* diye uzayan bir ses... Şanslıysanız, gölün yüz çizgilerini bile görebilirsiniz. Az sonra yavaştan siz de katılırsınız zaten. Ağız dolusu gülen birinin yanında durmadınız mı hiç? Onun gülüşü nasıl bulaşırsa, gölünki de öyle. Bir bakmışsınız dudak-

larınız yüzünüze yayılmış, gözleriniz enikonu kısılmış, baharın başlangıcına gülüyorsunuz. Denemesi bedava.

Göl, insanlarla bunca içli dışlıyken, tren istasyonu belli belirsizliğiyle ünlüdür. Var mıdır, yok mudur? Dedik ya, varla yok arası. Biraz vardır, çokça yoktur. Bu istasyon öyle miniktir ki, çoğu tren onun yanında büyük kalır. Bazı trenler bir ucundan öbür ucuna kadar sığmaz istasyona. Tren, Menekşe İstasyonu'nu ardında bırakır bırakmaz yolcular onu unutuverir. Hatta, kimi zaman makinistlerin bile aklından çıkar da, istasyonda durmayı unuturlar. Bütün tren istasyonlarının içinde en umursanmazı odur. Bir tren istasyonu için ne kötü, ne üzücü bir kader.

Yine de istasyonların en mutsuzu Menekşe İstasyonu değildir. Çünkü yanı başında Menekşe Mahallesi vardır. Bu şirin istasyon ile Küçükçekmece Gölü, mahalle halkının her şeyidir desek, yeridir.

Yalnızlığa uzun zamandır alışkın olan Küçükçekmece Gölü, kıyısına birdenbire yerleşen ve sonradan Menekşe Mahallesi'ni kuracak olan yeni insanlardan hoşlanmamış ilkin. O vakitler, artık neye kızdıysa, pek dost canlısı değilmiş. Öyle söylerler. Biz, Büfeci Rıza'nın yalancısıyız.

Büfeci Rıza'da, mahalle kurulduğundan bu yana olan bitenin günü gününe yazıldığı defterler vardır. O gün kim nereye gitmiş, hava durumu nasılmış, mahal-

lede kimler kavga etmiş, hangi gizemli kişi mahalleye adımını atmış... Daha bir dolu lakırdı. Bu defterler, Rıza'nın babası Gül Baba'dan miras kalmış. Yazı işini ilk Gül Baba akıl etmiş zaten. Ardından Rıza sürdürmüştü. İşte o defterlerin şimdi sararıp solmuş olan ilk cildinin ilk sayfasında şöyle yazar:

Günlerdir yürüyoruz. Ay halden hale girdi, biz yola düştüğümüzden beri. Ayaklarımıza kara sular indi. Çoraplarımız bile ayağımızda parçalandı. Dün akşamdan bu yana yağmur yağıyor. Artık iyice ağırlaştı adımlarımız. Yağmur dinince rüzgâr başlıyor. Kuşlar bile uçamıyor. Yekta Baba hepimizi çevresine topladı. Denize yakın bu yerin bize uygun olduğunu söyledi. Gerçekten de havası çok hoş. Toprağı da yumuşacık. Üstelik denize de yakın. Yekta Baba'ya hak verdik. Hepimiz doğru yerin burası olduğunu düşünüyoruz.

Yanı başında evlerini kurup sokaklarını açacakları, çocuklarını yetiştirip ömürlerini geçirecekleri suyun, deniz değil göl olduğunu anlamamışlar ilk zamanlar. Deniz, konakladıkları yerin güneyinde kalıyormuş oysa. At arabalarıyla yanlarında getirdikleri uzun güzel kalasları boşaltıp, başlarını sokacak bir ev yapmaya koyulmuşlar. On sekiz kişiymişler. Evi üç günde çatıp

içine girene kadar epey yağmur, epey rüzgâr yemişler. Kışın son günleriymiş zaten. Yağmur çamur ara verince, çok sonraları mahallenin anacaddesi olacak yolu, bu tek evin önüne yine elbirliğiyle açmışlar. Beş altı adım genişliğinde bir şey.

Kendilerini merakla izleyen, bu arada renkten renge giren kocaman suyun deniz değil göl olduğunu, ancak suya düşen bir çocuğu kurtarmaya çalışırken fark etmişler. Büfeci Rıza'nın defterlerindeki kayıtlarda o gün şöyle anlatılır:

Yaşar Baba'nın kızı suya düştü bugün. Sudan sesler duymuş da, az daha yaklaşayım demiş güya. Çocuk işte! Dediğine göre, su gülüyormuş. Biz dinledik, pek bir şey duyamadık. Onu kurtarmak için atlayanlar buz gibi suyun tuzlu olmadığını fark ettiler. Denizden, elleri yüzleri mosmor çıktılar. O zaman Yekta Baba, bu telli duvaklı suyun belki de bir göl olabileceğini söyledi. Aklımız yattı doğrusu. Suyu tatlı olduğuna göre, bir göl olmalı gerçekten de. En kısa zamanda suyun çevresinde bir keşif gezisine çıkmayı kararlaştırdık. Bahar geliyor nasılsa. Bu gezi çok da zor olamaz.

Daha önce hiç deniz görmeyenler, gölü deniz sanabilir gerçekten de. Menekşe Mahallesi'ni kuranları kına-

mayın bu yüzden. En azından tatlı suyun denizde olmayacağını biliyorlarmış ya.

O bahar, çevrede ev yapımı için uygun olan ağaçları arayıp bulmuşlar. Kestikleri her ağaç için iki yeni fidan diktirmiş Yekta Baba. Şimdi o fidanlar sıra sıra meşe, kavak ve çam ağacı oldu. Kuşlar, yıllar boyunca tepelerine sayısız yuva kurdu.

Atlarla taşıdıkları kerestelerle kurdukları ilk evin yanına, çok geçmeden bir ev daha yapmışlar. Sonra bu iki evin karşısına iki ev daha. Kış yeniden gelmeden, sığınacakları evleri hazırlamış artık.

Bu arada tek tük de olsa oralardan geçerken, ne yaptıklarını merak edenler oluyormuş. Böyle böyle komşu mahallelerle tanışmışlar. Gölün çevresine birçok keşif gezisi yapıp, çevreyi tanımışlar. Yakınlarında yaşayan insanlarla haberleşmiş, yerleştikleri bu yeni yeri bellemeye başlamışlar.

O kış geçip göl yeniden *yipyipyip* gülmeye başlayınca, yani ilk yılın sonunda, dört evin yanına dört ev daha yapmaya karar vermişler. Bunlardan biri konukevi, biri okul, biri depo, biri de muhtarlık olmuş. Mahalle büyüdükçe bir muhtara ve muhtarlık yapısına ihtiyaçları olacağını komşu mahallelerden öğrenmişler.

Gölün kendilerine yavaş yavaş ısındığı ikinci yılın sonunda, uzaktan gelip onları bulan akrabaları için, var olan sekiz evin arka tarafına sekiz ev daha yapmak gerekmiş. Ayrıca ikinci bir yol daha açmışlar. Böylece

Menekşe Mahallesi'nin ikinci sokağı ortaya çıkmış.

Hazır ettikleri tek odalı okulları için öğretmen bulmuşlar. Elektrik direkleri dikip su kanalları açmakla geçmiş üçüncü yıl. Neyi nasıl yapacaklarına muhtarlıkta toplanıp birlikte karar veriyorlarmış.

Nüfus çoğaldıkça evlerin sayısı artıyor, evler arttıkça mahalle büyüyor, mahalle büyüdükçe işler çetrefilleşiyormuş. Üçüncü yılın sonunda yaptıkları sayımda doksan iki kişi olduklarını görmüşler. Artık mahallelerine bir isim vermek gerektiğini düşünmüşler. Hemen herkesin bu konuda bir önerisi varmış. Sonuçta mahallelerine "Menekşe" adını uygun bulmuşlar. İki nedenden. İlki, mahalleyi kuran on sekiz kişinin eski yurtlarından yanlarında getirebildiği tek çiçeğin bir dal menekşe oluşu. Ki, bu arsız menekşeden üç yıl içinde sayısız yeni çiçek elde etmişler. Bugün bile mahallede hangi eve çat kapı gerseniz, hangi balkonun altında dursanız bir menekşe saksısına rastlarsınız.

İkinci nedense, Küçükçekmece Gölü'yle ilgili. Gölün her yeri değil ama mahalleye bakan kıyısının suyu buzun buzuymuş. Göle bu kıyıdan ayağını kim soksa, dudakları, tırnakları, gözünün rengi bile menekşe moru oluyormuş. Suyun soğukluğu mahallenin adına sebep olmuş böylece. Göl bu durumu elbette üstüne alınmış. Çok hoşlanmış. Epey eğlenmiş. O yıl yalnızca bahar başlangıcında değil, bütün bahar ve hatta yaz boyunca *yipyipyip* gülüp durmuş. Mahalle kıyısındaki sularını, adına yakışsın diye soğuttukça soğutmuş. Gö-